

Сайтът desebg.com продължава поредицата, посветена на една малко позната страна от живота на Тодор Живков – финансовите му придобивки по време на управлението му.

В нея ще бъде отделено място, както на средствата, които той получава като партиен и държавен ръководител, така и от хонорари за издадените му съчинения. Ще бъде припомнена и системата на правоимащите от комунистическата върхушка, които той изгражда.

В [част 1](#) се разказва за получените от генералния секретар на БКП над 1,8 млн. лв. хонорари за издаваните от негово име трудове.

[Част 2](#) е посветена на механизма, по който Живков е придобил тези значителни средства.

[Част 3](#) разкрива подробности от „кухнята“ на подготовката и авторите на материалите, които лидерът на БКП чете от свое име, а впоследствие прибира и солидни хонорари при издаването им в томове събрани съчинения.

Текстът е част от книгата на [разследващия журналист](#) Христо Христов, [„Тодор Живков. Биография”](#)

Написано от Христо Христов
Понеделник, 09 Юли 2012 18:06

(2009). Той е единственият, работил с архива от над 100 тома по дело № 1 срещу Живков и дело № 4 за причините за икономическата катастрофа на БКП.

⋮

Кабинетът, който Тодор Живков формира и изгражда в ЦК на БКП, заема особено място в неговото управление. Той няма аналог в историята по времето на управление на комунистическата партия. Кабинетът е своеобразен център, в който се разпределят, както партийни, така и държавни въпроси.

Показателно е, че кабинетът се намира в Партийния дом, където е ЦК на БКП и Живков предпочита да управлява оттам, дори когато заема поста министър-председател в периода 1962-1971 г.

Взвод от помощници

Основната функция на кабинета му е да го подпомага. *„Бях устроил и организиран работата на кабинета така, че той да изпълнява изключително помощни функции при подготовката на материали, които аз решавах дали и как да се използват в едни или други мои доклади, изказвания, речи, писма”*, посочва Живков.

Началото е през 1950 г., когато Тодор Живков е избран за секретар на ЦК на БКП. Като нова фигура в Централния комитет на партията той се нуждае от сътрудници, които да му помагат в работата на новата позиция.

Първият сътрудник, който Тодор Живков привлича, е Нисим (Нико) Яхиел, партиен

Написано от Христо Христов
Понеделник, 09 Юли 2012 18:06

функционер от Русе, който следва философия, а впоследствие се издига до професор, а от 1949 г. работи в ЦК като инструктор.

Яхиел от своя страна предлага Милко Малев, който по това време работи в отдел „Пропаганда и агитация“ на ЦК. В следващите няколко години Милко Малев се утвърждава като първи помощник, а от 1954 г., когато Живков е избран за първи секретар на БКП, става началник на кабинета му, на чийто пост е неизменно до 1986 г.

През различни периоди помощници в кабинета на Живков освен Яхиел и Малев, са Асен Чаръкчиев, Михаил Бобанов, Тинко Воденичаров, Димитър Методиев, Атанас Велински, Огнян Дойнов, Емил Христов, Станиш Бонев, Иван Илиев, Горан Горанов.

Малев пояснява: *„Основните задачи на всички помощници се даваха от Живков. Например Тинко Воденичаров се занимаваше с проблеми от личен характер, Михаил Бобанов отговаряше по селското стопанство, Нико Яхиел и Димитър Методиев по проблемите в духовната сфера, Емил Христов и Иван Илиев с икономическата политика. Аз се занимавах с международните проблеми.“*

На по-късен етап като политически помощници в кабинета работят още Симеон Правчанов, Люто Божев, Милан Миланов, Димитър Гюров, Костадин Чакъров.

„Кухнята“ на материалите за Живков

Кабинетът се превръща в своеобразна „кухня“, в която се изготвят материалите, които впоследствие се издават в десетки томове от името на Живков, за които той прибира над 1,8 млн. лв. хонорари.

Нико Яхиел разказва: *„В началния период Живков обичаше да поставя на обсъждане пред своите сътрудници отделни проблеми, за да изкристализира окончателното виждане при тях. Освен това при подготовка на документи и други материали Тодор Живков прибягваше до помощта на отделите на ЦК или направо на отделни отговорни*

Написано от Христо Христов
Понеделник, 09 Юли 2012 18:06

другари, членове на Политбюро и секретари на ЦК.”

Впоследствие това положение се променя. През последните 10 години от управлението на Живков от него е установена практика за формирането на работни групи, които се отделят извън София и по негово поръчение и указания подготвят проекти на доклади, речи и други материали. За разлика от началният период е невъзможно да се предложи друга теза, различна от гледната точка на Тодор Живков. Основната причина за това се крие в неговото нараснало чувство за непогрешимост, а също така и в неприемането на чуждо мнение.

В началния период Живков практикува по-либерален механизъм на работа в кабинета. Нико Яхиел си спомня:

„Под ръководството на Живков и по негово поръчение ние вземахме участие в изработването на документи на ЦК, за които той непосредствено отговаряше. В разработването на негови доклади, изказвания и други партийни документи. Системата на работа обикновено беше следната: Тодор Живков диктуваше на един или друг помощник или на група помощници основни положения на съответния материал, понякога по-подробно, друг път по-тезисно. На основата на допълнителни справки и разговори дооформяхме материала, доработвахме го, а когато той произнасяше устно свои доклади и речи, участвахме в тяхното редактиране за печат.”

Писането на докладите за партийните конгреси

Началникът на кабинета Милко Балев допълва:

„В началото задачите се възлагаха лично от Живков. Той ни събираше в кабинета си и ни възлагаше различни задачи за разработване. Той даваше няколко основни направления. Диктуваше ни, а ние записвахме, доколкото можехме. Разпределяхме го по части. След това се събирахме, обединявахме материала и го редактирахме, и го предоставяхме на

Написано от Христо Христов
Понеделник, 09 Юли 2012 18:06

Живков. След прочитане той го връщаше за доразработване. Събирахме се и продължавахме работа по бележките. Ние обогатявахме материали с някои факти и теоретични разбирания.

Нерядко, когато трябваше да се разработи крупен проблем се извикваха научни работници или специалисти в дадена област. В някои случаи работиха заедно с нас – сътрудниците, а в други получаваха задачите лично от Живков. По същия начин се правеха забележки от Живков и се пристъпваше към по-нататъшно изработване на материала.

За политическите отчети пред конгресите на партията се постъпваше по следния начин: От секретариата или лично от Живков се сформираха групи от отделите в ЦК за разработване на различните отдели. От Секретариата и от тези групи предварително се разработваше тезис със съдържанието на доклада, който се представяше на Живков. Друг път казваше да продължим работата в дадена насока. След това помощниците и специалистите заедно с Живков се отделяхме и продължавахме по-нататъшното обработване на проекто-доклада. Съставяли сме няколко варианта на отчетния доклад с оглед да се направи най-добър. По преценка на Живков един от вариантите се изпращаше на Секретариата за обсъждане. Проектно-докладът се изпращаше и на някои идеологически работници да дадат бележки. Така подготовеният доклад се изнасяше от Живков на конгреса.”

Забраната на помощниците да говорят как помагат на Живков

Едно от негласните условия, които политическите помощници в кабинета трябва да спазват безпрекословно, е да не разгласяват никъде своята дейност, обслужваща генералния секретар. Живков поставя този въпрос на четири очи пред всеки поканен за сътрудник. Това изискване е продиктувано от комплекса му за малоценност, свързан с ниското образование и вътрешното неудобство, което той сигурно е изпитвал от вероятността да се говори, че цял кръг от специалисти му подготвят речите, докладите и материалите, представяни от негово име.

Написано от Христо Христов
Понеделник, 09 Юли 2012 18:06

„Едно от най-уязвимите места за всеки помощник на Тодор Живков беше съмнението, че някъде се е похвалил, че е работил или е взел участие в разработването на някоя реч, статия или доклад на Тодор Живков. Той беше изключително чувствителен по този въпрос”, разкрива пред прокуратурата през 1990 г. Нико Яхиел.

Поетът Димитър Методиев потвърждава това в своите показания по дело №1, като разказва как Живков го е поканил за сътрудник:

„Изрично ми каза, че в тази работа няма публична слава, с което направи намек за това, че трябва да бъда напълно дискретен за извършеното от мен. Той изискваше не само от сътрудниците и помощниците, но и от отделите, които често разработваха материали, а така също и от външни сътрудници да не се говори, че са работили по тези материали.”

Генералният секретар давал само канавата

След 1956 г., когато се утвърждава като лидер на БКП, Живков въвежда практиката на т. нар. сутрешно „кафе” с екипа си. Милко Балев разказва:

„При срещите с Живков характерно беше свободно да изразяваме становищата си дори и по отделни въпроси, които той поставяше, да възразяваме. Разбира се в крайна сметка той определяше какво да бъде решението и становището. Беше въвел практиката почти всяка сутрин да събира помощниците си на т. нар. „кафе”.

Живков обикновено даваше една „канавка”, основните тези и насоки. Въз основа на тях ние помощниците ги разработвахме, обогатявахме заедно или по отделно. След това заедно обсъждахме документа и го предавахме на Живков. Той го гледа, допълва, прави забележки и отново ни го връща. Така по няколко пъти. Имало е материали, които сме предавали и без особени поправки от негова страна. Това обикновено са поздравителни писма, телеграми и други.”

Тинко Воденичаров, друг помощник в кабинета на Живков, допълва:

„Още докато се провеждаха сутрешните оперативки на т. нар. „кафе”, Живков понякога продиктуваше основни мисли, казвахме му „канава”. След това този материал се разработваше от името на Тодор Живков било то докладна, тезис или друго. В разработването участваха помощниците по направление, привличаха се външни сътрудници, участваха отделите на ЦК.”

Поет пише речите на Живков

Човекът, който пише и оформя много от речите на Тодор Живков през една значителна част от управлението му, е поетът Димитър Методиев. През 1967 г. започва работа като помощник на Живков и остава такъв до 10 ноември 1989 г. Издига се до член на ЦК на БКП. За привличането му в кабинета разказва:

„Още преди да постъпя при Живков на работа ми възложиха да изготвя проект за речта на Живков по повод годишнината от боевете на Шипка през 1967 г. След като написах речта, Живков я произнесе в същия вид, в който я написах. Вероятно Живков е харесал написаното, защото след тази реч ми предложи да започна работа при него като помощник. По-късно тя беше включена в томовете му.

Задълженията ми се изразяваха в следното: Редактирах и литературно обработвах материалите, които по-късно се произнасяха публично или се печатаха от името на Живков. Това бяха задълженията и на останалите помощници, които работеха всеки в своята специалност.”

Отделен помощник за писма и телеграми

Тинко Воденичаров, политическият помощник, който се занимава с личните молби до Живков, отговаря и за поздравителни и други адреси, изпращани от името на Първия:

„Задълженията ми се разшириха, като се допълниха с изпращания на различни поздравителни писма за годишнини, различни празници, удостоверения с ордени и медали, траурни поводи. За всички обикновени случаи писмата съм ги изготвял аз или най-малко съм ги редактирал, ако друг сътрудник или отдел ги е изготвил. Тодор Живков лично никога не е писал такива писма. За целта изисквах справки от различните отдели на ЦК. За някои по-отговорни случаи писмата се обработваха и от други другари. За съжаление част от тези писма, които изготвих аз, впоследствие видях публикувани в многотомните издания на Тодор Живков.”

СЛЕДВА: Как Живков отказва да отговори на прокуратурата през 1990 г. къде са милионите от хонорарите.